

ВІДГУК
офіційного опонента на дисертаційну роботу
Кенсицької Ірини Леонідівни
на тему «Формування цінностей здорового способу життя студентів у
процесі фізичного виховання»,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного
виховання і спорту за спеціальністю 24.00.02 - Фізична культура, фізичне
виховання різних груп населення

Актуальність обраної теми. Дисертаційна робота Кенсицької Ірини Леонідівни присвячена вирішенню нового науково-методичного підходу до проблеми формування цінностей здорового способу життя студентів у процесі фізичного виховання на основі створення сприятливих умов для залучення молоді до здоров'яформувальної діяльності.

Недосконалість системи охорони здоров'я, низький рівень усвідомлення цінності здоров'я як власного капіталу, перебування переважної більшості населення в умовах соціально-економічної нестабільності призвели до створення в країні несприятливих для ведення здорового способу життя умов. На фоні високих темпів депопуляції населення, кризи ціннісних орієнтацій, низького рівня знань основ здорового способу життя, нераціональної організації режиму рухової активності, слабкій мотивації до занять фізичною культурою і негативної динаміки вживання тютюну, алкоголю та наркотичних речовин, проблема збереження та зміцнення здоров'я студентської молоді набуває все більшої актуальності.

Вирішення завдань оптимізації процесу фізичного виховання можливе на основі визначення підходів до формування цінностей здорового способу життя студентів та розробки заходів щодо їх впровадження в процес фізичного виховання студентської молоді. Все вище викладене актуалізує дисертаційне дослідження Кенсицької І.Л. за темою «Формування цінностей здорового способу життя студентів у процесі фізичного виховання».

Дисертаційна робота Кенсицької Ірини Леонідівни спрямована на вирішення важливого для галузі фізичного виховання і спорту науково-практичного завдання, а саме теоретичного обґрунтування, розробки та експериментальної перевірки моделі формування цінностей здорового способу

життя студентів в процесі фізичного виховання, спрямованої на створення сприятливих умов для залучення молоді до здоров'яформувальної діяльності.

Дисертаційна робота виконана відповідно до Зведеного плану НДР у галузі фізичної культури і спорту на 2011-2015 роки за темою 3.1 «Удосконалення програмно-нормативних основ фізичного виховання в навчальних закладах» (№ держреєстрації 0111U001733) та плану наукової роботи НУФВСУ на 2016-2020 роки за темами кафедри здоров'я, фітнесу і рекреації «Теоретико-методологічні засади оздоровчо-рекреаційної рухової активності різних груп населення» (№ держреєстрації 0116U001630) та кафедри теорії і методики фізичного виховання «Теоретико-методичні основи вдосконалення програмно-нормативних засад фізичної підготовки дітей, підлітків і молоді» (№ держреєстрації 0116U001626).

Наукова новизна досліджень. Автором теоретично обґрунтовано модель формування цінностей здорового способу життя студентів, яка являє собою сукупність взаємопов'язаних компонентів (базового, організаційного, програмно-методичного, формувального, результативного); визначено лімітуючі та стимулюючі чинники формування цінностей здорового способу життя студентської молоді в процесі фізичного виховання, як інформаційно-дієвої основи виявлення, обґрунтування, прогнозування розробки моделі, що сприятиме модернізації та підвищенню ефективності навчально-виховного процесу з фізичного виховання у вищих навчальних закладах;

Практична значущість дисертаційної роботи полягає в оптимізації та підвищенні ефективності процесу фізичного виховання студентів, розробці програми заходів, яка передбачає нові підходи до планування та організації навчальної та позанавчальної діяльності з фізичного виховання, використанні новітніх форм та видів рухової активності з урахуванням мотивів та інтересів студентів. Результати досліджень використовуються під час планування та організації навчального процесу з фізичного виховання у закладах вищої освіти України, в процесі викладання навчальних дисциплін «Інноваційні технології у фізичній рекреації», «Методологічні основи процесу навчання і сучасні інноваційні технології у фізичному вихованні» Національного університету

фізичного виховання і спорту України, у навчальній діяльності Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова, Чернівецького національного університету імені Ю. Федьковича, про що свідчать відповідні акти впровадження.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації. Наведені результати дисертаційної роботи є новими, мають об'єктивний характер і базуються на достатній кількості експериментального матеріалу. В проведеному Кенсицькою І.Л. дослідженні дається теоретичний аналіз і узагальнення великої кількості літературних джерел, проведено констатуючий експеримент з метою отримання вихідних даних для розробки моделі формування цінностей ЗСЖ студентської молоді. В ході констатуючого педагогічного експерименту була вивчена мотивація студентів щодо формування та дотримання основних принципів ЗСЖ, ефективність різних видів фізкультурно-оздоровчих занять та особливості змісту програм як основних чинників формування здоров'я студентів, визначено ціннісні орієнтації студентів, рівень фізичного здоров'я та структуру захворюваності студентів. Була здійснена статистична обробка та аналіз даних результатів констатуючого експерименту. Дослідження проводилися на базах Київського національного лінгвістичного університету, Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. У дослідженні на констатувальному етапі взяли участь 108 студентів та 120 студенток.

В ході дослідження було обґрунтовано та розроблено модель формування цінностей у студентів до здорового способу життя. Проведено експерту оцінку (у якості експертів було залучено 14 осіб науково-педагогічні працівники закладів вищої освіти, стаж роботи яких перевищував 10 років). Був проведений формувальний експеримент. У формувальному педагогічному експерименті взяли участь 48 студентів (23 хлопці та 25 дівчат).

Оцінка змісту дисертації, її завершення в цілому та ідентичності змісту автореферату й основних положень дисертації. Дисертаційна робота оформлена згідно діючих вимог. Дисертаційна робота, викладена на 258

сторінках, складається зі вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Робота ілюстрована 19 рисунками і 22 таблицями. Автором проведений детальний теоретичний аналіз спеціальної літератури, вивчено 240 джерел.

Автореферат відповідає змісту дисертації і відображує головні положення роботи.

У вступі обґрунтована важливість обраної теми, вказано зв'язок роботи з науковими планами, темами, викладені основні проблемні питання стосовно проблеми формування цінностей студентів до здорового способу життя, підвищення рівня рухової активності студентів, зміцнення здоров'я студентської молоді, сформульовані мета та завдання роботи, показаний алгоритм і шляхи їх вирішення.

У першому розділі «Сучасні підходи до проблеми формування у студентів цінностей здорового способу життя» подано аналіз щодо теоретичних основ формування здорового способу життя студентської молоді, умов формування ціннісного ставлення студентів закладів вищої освіти до здоров'язберігаючої діяльності, факторів, що впливають на формування у студентів цінностей здорового способу життя та представлено характеристику сучасних здоров'яформувальних технологій студентської молоді, спрямованих на формування цінностей здорового способу життя.

У другому розділі «Методи та організація дослідження» відповідно до мети і завдань дослідження наведено застосований автором комплекс методів наукового пізнання, представлено організацію дослідження.

Для вирішення поставлених у роботі завдань використовувалися такі методи: теоретичний аналіз спеціальної наукової літератури та документальних матеріалів, моделювання, соціологічні, педагогічні (спостереження, тестування, експеримент) методи дослідження, експертне оцінювання, методи визначення рівня здоров'я, рухової активності, методи математичної статистики. В дослідженні було використано 5 анкет: «Оцінка знань студентів ЗВО щодо здоров'язберігаючої діяльності», «Ставлення студентів ЗВО до занять фізичною

культурою», «Мотивація студентів до занять фізичною культурою і спортом», «Здоровий спосіб життя студента», «Ваше фізичне здоров'я».

Обстежена достатня, для достовірних висновків, кількість студентів (108 осіб) та студенток (120 осіб). Дослідження проводились в чотири етапи, що забезпечило необхідну логічність, послідовність, своєчасність і чіткість у вирішенні поставлених завдань. Відповідність обраних методів дослідження і поставлених в роботі задач, адекватна організація педагогічного експерименту, коректна статистична обробка результатів дослідження дозволяють зробити висновок про належний рівень достовірності отриманих результатів.

У третьому розділі «Аналіз складових та рівня сформованості у студентів цінностей здорового способу життя» здійснено оцінку ставлення студентів до здорового способу життя та рівень сформованості ставлення студентів до оздоровчої діяльності, визначено особливості теоретичної підготовки студентів до здоров'язберігальної діяльності та особливості мотивації студентів до занять фізичною культурою і спортом, представлено аналіз способу життя і рухової активності досліджуваного контингенту. Автором досліджено показники фізичного стану та особливості захворюваності студентів, здійснено оцінку ціннісних орієнтацій студентів та рівня сформованості цінностей здорового способу життя студентської молоді.

В процесі дослідження встановлені причини, які заважають студентам займатися фізичною культурою та спортом (відсутність умов, не здатність подолати лінощі та пасивність, відсутність компанії, стан здоров'я, відсутність зовнішніх стимулів) та причини, які впливають на негативне ставлення до занять фізичною культурою і спортом (тіснота в спортивних залах, відсутність зручностей у роздягальнях, душових, туалетах, незручний розклад занять, відсутність можливості займатися будь-яким видом спорту, мала кількість змагань). Результати дослідження, спрямованого на визначення рівня теоретичних знань студентів свідчать про те, що більшість студентів фрагментарно володіють знаннями, котрі стосуються здоров'я, здорового способу життя, його компонентів, раціонального режиму дня, загартування, харчування та ін. Головною причиною недостатньої обізнаності студентів в

питаннях, котрі стосуються здоров'я формуючої діяльності є, в першу чергу, недостатня ефективність процесу фізичного виховання, як складової частини загальної структури освіти студентської молоді.

Отримані в процесі дослідження дані свідчать про позитивну мотивацію студентів до занять фізичним вихованням у закладах вищої освіти. Серед мотивів, які спонукають студентів до занять фізичною культурою визначено: зміцнення здоров'я, отримання задоволення від занять, отримання оцінки або заліку, використання отриманих знань, умінь і навичок у повсякденному житті, мода і престиж занять фізичною культурою і спортом, покращення настрою та самопочуття в процесі занять, виховання сміливості, рішучості і самодисципліни. На основі отриманих даних автором запропоновано напрями модернізації фізичного виховання студентів, що сприятимуть формуванню цінностей здорового способу життя. Отримані результати покладено в основу розробки моделі діяльності навчально-оздоровчих комплексів на базі вищих навчальних закладів.

У четвертому розділі «Обґрунтування, розробка, впровадження та оцінка результативності моделі формування цінностей здорового способу життя у студентів у процесі фізичного виховання» визначено лімітуючі та стимулюючі чинники формування цінностей здорового способу життя студентів, обґрунтовано процес формування цінностей здорового способу життя у студентів в процесі фізичного виховання, подано технологічні особливості процесу формування цінностей здорового способу життя у студентів в процесі фізичного виховання, структуру та зміст моделі формування цінностей здорового способу життя у студентів.

Обґрунтовано, розроблено та апробовано модель формування цінностей здорового способу життя у студентів вищих навчальних закладів із використанням таких підходів: системний, особистісно-орієнтований, гуманістичний, діяльнісний, міждисциплінарний, аксіологічний. Розроблена модель базувалася на педагогічних та технологічних принципах, містила базовий, організаційний, навчально-методичний, формувальний, результативний етапи. Особливістю запропонованої моделі є розроблена

програма, яка включала інтерактивні технології та передбачала використання прийомів електронного, мобільного, «перевернутого», змішаного навчання.

Впровадження розробленої моделі в процес фізичного виховання закладів вищої освіти дозволило суттєво підвищити рівень теоретичних знань студентів. Так, на 30 % зменшилось число студентів експериментальної групи з початковим рівнем теоретичних знань з питань здорового способу життя, збільшилась кількість студентів з високим рівнем знань на 8,33 %. Зафіксували збільшення частки студентів експериментальної групи з високим рівнем практичних умінь на 25 %. Результати дослідження засвідчили динамічні позитивні зміни показників сформованості цінностей здорового способу життя, які відбулися у студентів експериментальної групи та визначили доцільність змодельованого процесу формування цінностей здорового способу життя у студентів закладів вищої освіти в процесі фізичного виховання. Розроблену модель впроваджено в процес фізичного виховання студентської молоді закладу вищої освіти та оцінено її ефективність. Охарактеризовано рівні сформованості цінностей здорового способу життя студентів.

При обговоренні проведених досліджень автор порівнює отримані дані з результатами інших авторів, констатує здобуття нових наукових фактів, а також даних, які доповнюють і уточнюють раніше отримані результати. Висновки дисертаційної роботи підтверджують правильність досягнення поставленої мети і задач.

Основні результати досліджень досить повно висвітлені у 10 наукових працях, з них 8 – в спеціалізованих фахових виданнях України, з яких 2 увійшли до міжнародної наукометричної бази та 2 публікації апробаційного характеру і на які є посилання в тексті дисертації. Результати роботи впроваджені в практику, що підтверджується відповідними актами.

Позитивно оцінюючи наукову працю Кенсицької Ірини Леонідівни необхідно зробити деякі зауваження, побажання і визначитися в дискусійних питаннях:

1. З огляду на той факт, що підрозділ 1.2. називається «Умови формування ціннісного ставлення студентів ЗВО до здоров'язберігаючої

діяльності», хотілося б отримати від здобувача відповідь як він розуміє термін «здоров'язберігальна діяльність». Так як в спеціальній літературі ведеться полеміка в цьому напрямку, логічніше було б дану проблему розглянути крізь призму здоров'яформування студентів. Це ж стосується і підрозділу 1.4.

2. У розділі 2 «Методи та організація дослідження» доцільно було б ширше описати методи визначення рівня захворюваності, оскільки у підрозділі 3.5 «Характеристика показників фізичного стану та особливостей захворюваності студентів закладів вищої освіти» здобувач приділяє аналізу захворюваності студентів значну увагу.

3. В ході соціологічного дослідження було використано 5 видів анкет, які загалом містили значну кількість питань – більше 180. Але при інтерпретації результатів соціологічного дослідження здобувач представила аналіз лише половини питань анкет стосовно оцінки знань студентів щодо здоров'язберігаючої діяльності та ставлення студентів до занять фізичною культурою, що значно занижує значимість результатів власного дослідження.

4. Головою відмінністю запропонованої моделі формування цінностей здорового способу життя у студентів закладів вищої освіти є розроблена здобувачем програма, яка включала інтерактивні технології та передбачала використання прийомів електронного, мобільного, «перевернутого», змішаного навчання. Але здобувач у своїй роботі не розкрив зміст жодної із технологій. На нашу думку доцільно було б представити опис цих програм навчання.

5. Також особливістю моделі було ведення студентами електронного щоденника здоров'я, який представлений у вигляді комп'ютерної програми Microsoft Corporation «MSN Здоров'я та фітнес», яка встановлювалася на операційну систему мобільного телефону. Слід було б представити зміст комп'ютерної програми, яку студенти використовували з метою розширення системи знань щодо формування, збереження та зміцнення здоров'я особистості, ознайомлення з методиками самоконтролю та самокорекції.

6. Ряд положень, які висловлені в роботі, вимагають редакційної корективи, є друкарської помилки.

Вказані недоліки не знижують наукової цінності роботи, результати якої доповнюють теоретико-методичні основи фізичного виховання. Положення, викладені в дисертації, можуть бути використані в практиці фізичного виховання студентської молоді.

Висновок про відповідність дисертації вимогам п.11 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 № 567.

Дисертаційна робота Кенсицької Ірини Леонідівни «Формування цінностей здорового способу життя студентів у процесі фізичного виховання», є самостійним завершеним науковим дослідженням, що має теоретичне і практичне значення. За актуальністю порушеної проблеми, новизною отриманих результатів дослідження і практичним значенням дисертація Ірини Леонідівни Кенсицької відповідає вимогам п.11 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 № 567, а її автор заслуговує присудження наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання та спорту за спеціальністю 24.00.02 – «Фізична культура, фізичне виховання різних груп населення».

Офіційний опонент

Кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент, завідувач кафедри спорту та фітнесу Київського університету імені Бориса Грінченка

В. В. Білецька

